

KORKU

(Reşat ÖNDER)

A-Tarifi

Korku (Osm. Havf; Fr. Al. Phobie; İng. Phobia) **Hastalıklal kuruntuya dayanan aşırı ve ürküntülü, sindirici¹ gerçek, beklenen yada zihinsel olarak yaratılan bir tehlike karşısındaki duygusal yaşantı.**² Yunanca Phobos deyiminden yapılan fobi deyimini hastalıklal korku(Os. Havf-ı marazi)'yu dile getirir. Bir acıya yada kötülüğe uğrama olasılığından doğan ve aşırılığa varmayan korkular doğaldır.³

En kuvvetli üç heyecandan biride korkudur. Normal korkuya dair olan bilgi, normal öfkeye dair olan bilgidir. Bununla beraber anormal korkuya dair pek çok şey bilinmektedir. Çoğu orta şiddette korku diye sınıflandırılabilir olan üzüntü, endişe, merak gibi şeyler hakkında epeyce bilgi mevcuttur.⁴ Korkunun belki de en kötü yanı ürün vermeyen kısır bir heyecan oluşudur.⁵

Korkuların temelinde kaygı ve endişe vardır. kişiliğin yapısında doğal olarak bulunan ve belirli bir nesnesi olmayan kaygı, korkuda bir nesneye, kişiye, olaya, duruma bağlanmıştır. Kaygıyla korku arasında bir neden-sonuç ilişkisi yoktur. Çoğu kez de uyarımla orantılı olmayan biçimde ortaya çıkar.⁶

1.Kaygı Nedir?

Kaygı (Os. Endişe; Fr. Anxiete; Al. Sorge; İng. Anxiety) **Nedeni açık olmayan korku yada giderilemeyen isteklerden doğan sıkıntı...** Güvensizlikten doğan tedirgin edici duyguyu dile getirir. Belli bir anlamda tasa ve kuşku deyimleriyle anlamdaştır. Hekimlik dilinde yürek darlığı doğuran bir sıkıntı (İng. Anguish)'yı dile getirir.⁷

a-Kaygının Nedenleri

Heyecanların nedenlerini bireyin çevresini algılayış tarzından ayırmak olanaksızdır. Belirli bir ortam içinde kendisini güven altında ve huzurlu hisseden bireyde korku, yada kaygı olmaz. Diğer yandan aynı çevredeki başka biri, çevreyi tehlikeli bulabilir ve bu algılamayla ilgili heyecanları yaşayabilir. Hangi sosyal ortamın nasıl algılanacağını içinde yetiştiğimiz kültür bize öğretir. Bu nedenle, hangi ortamın hangi tür kaygı yaratacağı bir kültürden diğerine farklı

¹ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.e., "Korku" mad.

² KÖKNEL, a.g.e., s.73.

³ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.g.e., "Korku" mad.,

⁴ COLE-MORGAN, a.g.e., s.90.

⁵ COLE-MORGAN, a.e., s.95.

⁶ KÖKNEL, a.g.e., s.263.

⁷ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.g.e., "Kaygı" mad.

olabilir. Ancak, bütün toplumlar için geçerli bazı genellemeler yapmak olanağı vardır.⁸

a.i)Desteğin Çekilmesi: İlk defa evinden, ailesinden ve evdeki imkânlarından uzak kalmış, başka bir kentte öğrenime başlayan öğrenci buna örnek olabilir.

a.ii)Olumsuz Bir Sonucu Beklemek: Pek hazırlanmadan sınava girme, trafik cezasının belirleneceği trafik mahkemesinde duruşmayı bekleme gibi olumsuz sonuçların ortaya çıkacağı durumlarda kaygı duyarız.⁹

a.iii)İç Çelişki: İnanığımız önemli bir fikirle, yaptığımız davranış arasında bir çelişki ortaya çıktığı zaman kaygı türünden bir gerginlik duyarız... Örneğin, nükleer silahların insanlığı yok edecek güçte tehlikeli bir gelişme içinde olduğuna inanan birey, bu silahların geliştirildiği bir laboratuvar da çalışmak zorunda kalırsa, kendisini sürekli bir gerginlik ve kaygı içinde bulur.¹⁰

a.iv)Belirsizlik: Gelecekte ne olacağını bilememek insanlar için en belli başlı kaygı nedenlerinden biridir. İlerde olumsuz türden olayların olacağını bilmek, ne olacağını hiç bilmemeye yeğlenir. Tarih içinde insanoğlunu düşünmeye ve keşfetmeye iten nedenlerden biri belirsizliği kaldırmak güdüsü olmuştur. İnsanoğlunun belirsizliği ortadan kaldırmak için sosyal kurumaları ve kültürü, bilim ve teknolojiyi yarattığı söylenebilir.¹¹

b.Korku ve Kaygı Farkı

Gerçekten korkutucu bir nedeni olan korkular düzgülüdür (normaldir). Korkutucu bir nedeni olmayan korkular hastalıklıdır, bunlara yılıgısal korku (Fr. Peur phobique)da denir. Kaygı, belli bir nesnesi (objesi) olmayan korkudur. Yılıgınsa belli bir nesnesi vardır, ama o nesneden korkulmasının ussal (akli) mantıksal herhangi bir nedeni yoktur.¹² Prof. Dr. Doğan Cüceloğlu, psikologlara atfen korku ile kaygı arasındaki belirgin farklarını şöyle vermektedir:

“b.i)Kaynak: “Ben arıdan korkarım” örneğinde olduğu gibi, korkunun kaynağını biliriz, ancak kaygının kaynağı belirsizdir.

b.ii)Şiddet: Korku kaygıdan daha şiddetlidir.

b.iii)Süre: Korku daha kısa sürelidir, kaygı ise uzun süre devam eder.”¹³

c-Kaygının Fizyolojisi

Genel olarak kaygılı durumda bulunan bir hastada, bu durumda birlikte olan öznel ve nesnel bir çok yakınma ve belirti bulunabilir. Bunlar önem sırasıyla ruhsal olandan bedensel olana doğru şöyledir: Endişe, gerginlik, güvensizlik, korku, panik, şaşkınlık, tedirginlik, **ağız** kuruluğu, **baş** ağrısı, baş dönmesi, bulantı, çarpıntı, güçsüzlük, halsizlik, iştahsızlık, **kan** basıncı düşmesi

⁸ CÜCELOĞLU, İnsan ve Davranışı, a.g.e., s. 277.

⁹ CÜCELOĞLU, a.e., s. 277.

¹⁰ CÜCELOĞLU, a.e., s. 277.

¹¹ CÜCELOĞLU, a.e., s. 278.

¹² HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.g.e., “Korku” mad.

¹³ CÜCELOĞLU, a.g.e., s. 277.

yada yükselmesi, **kas** gerginliği, **mide**-bağırsak yakınmaları, **solunum** sayısının artma, terleme, titreme, uykusuzluk, hafif tedirginlikten paniğe kadar giden bir yelpaze üzerinde dağılan kaygıya ilişkin belirtiler, kişinin uyumunu bozmayan ya da bozan nitelikler taşıyabilir.¹⁴

2.Korkunun Türleri

Korku ruhbiliminde, korkunun iki biçimi birbirinden ayırt edilmelidir. a-Korkunun ilk, bilinçsiz ve iç güdüsel biçimi b-Bilinçli düşünmeli ve deneyimli biçimi. İncelemecilerin çoğu korkunun doğuştan olduğu kanısındadırlar.¹⁵

Özcan Köknel eserinde diyor ki: “Kişilikte bulunan temel kaygının belirli bir kaynağa bağlanmış biçimine göre korkular dörde ayrılabilir:

Nesnelerden Korkma: Bıçak, şiş, ilaç, mikrop vs.

Belirli Durumlardan Korkma: Kapalı yer, meydan, yükseklik, karanlık, gök gürültüsü vs.

Kişilerden Korkma: Öncelikle karşı cinsten, kalabalıktan, kimi insanlarla beraber bulunmaktan vs.

Beden İşlevleriyle ilgili Korkular: Yüz kızarması, terleme, boğulma, kanser vs.¹⁶

B-Korkunun Fizyolojisi

“Korkunun fizyolojisi bir çok bilginlerce incelenmiştir. Bunlara göre:

1.**İrade devimleri mekanizması felce uğrar**, kederde olduğundan çok güçten düşülür, titretir, ses çattak çıkar yada yok olur, büyük korkularda mihlanmış gibi tüm devimler durur, canlı kıvıldaıyamaz.

2.**Süt, adet ve her türlü salgılar kesilir.** Ağız kurur, dil damağa yapışır, ürperir, soğuk ter dökülür, tüyler dimdik olur, solunum durur, boğaz sıkılıyormuş gibi daralır, bağırsak ve böbrek salgıları (ifrâzâtı) etkilenir.

3.**Damarlar sıkılır, yürek şiddetle çarpar**, ölü gibi sararılır, titrenir, daha yeğın korkularda sonu ölüme varacak bir inme (felç) gerçekleşir. Bu belirtilerin tümü yaşam güçlerinin hızla düşüşünü gösterir. Öyle ki, başkaca hiç bir heyecanda bu kadar belli ve büyük bir düşüşe (tenezzüle) rastlanmaz.”¹⁷

Korkunun fizyolojisine baktığınız zaman kişinin organizmasını felce uğrattığını görürüz. Burada şunu belirtmekte yarar görüyorum. **Özellikle yeni evlilerde kaygı veya korku nedeniyle ciddi cinsel sorunlar yaşanmaktadır.** Erkeklerdeki korku veya kaygı iktidarsızlığa, kadınlardaki korku ise eğer uyarılmadan birleşme sağlanırsa tıbbı rahatsızlıklar doğurur. Kısaca kaygı ve korku cinsel yaşamı da etkileyen olumsuz etkilerden biridir.

¹⁴ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.g.e., “Kaygı” mad.

¹⁵ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.e., “Korku” mad.

¹⁶ KÖKNEL, a.g.e., s.263.

¹⁷ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.g.e., “Korku” mad.

Ayrıca, şiddetli ve sürekli korkular, alış-verişlerde (çabuk ihtiyarlama, saçların renk kaybetmesi vs. gibi) çok derin düzensizlikler doğurur.¹⁸

C-Korkunun Gelişiminde Etkenler

Korku; zaaf, düşkünlük ve becerisizlik hislerinin neticesi de olabilir.¹⁹ Korkuları yapan veya meydana getiren bugün içinde yaşamakta olduğumuz fizik ve sosyal dünyamızdır. İnsan dünyadaki fizik kuvvetlerini yenmekte epey yol almıştır; heyecan ve sosyal kuvvetleri kontrol edip edemeyeceği ise ispat edilmeye muhtaçtır.²⁰

Korkuların gelişimini besleyen durumlar vardır. bunların en önemlileri şunlardır.

Koşullanma: Kişide korku çeşitli yollardan gelişebilir; bunlardan biri koşullanmadır (conditioning). Korkular kolaylıkla koşullanabilir. Bu yüzden her bireyin korkuları diğerinden pek azda olsa farklıdır.²¹ Hangi yaşta olurlarsa olsunlar korkuların çoğu şartlanmış tepkilerdir.²²

Simgesellik: Korkular, ana-babanın veya diğer kimselerin anlattıkları öykülerden simgesel (symbolic) olarak da kazanılabilir.²³

Taklid: Korkular ana-babadan, öğretmenden, yahut ağabey ve ablalardan kopya edilebilir.²⁴ Örneğin, ana-babanın bir nesne ve durumdan korkması, bu korkuyu gözleyen çocuğun da aynı nesne veya durumdan korkmayı öğrenmesine yol açacaktır.²⁵

Algı: Sanılmamalıdır ki bütün heyecanlar, ferdi deneylerden ileri gelmektedir ve hususiyle her korku daima evvelce çekilmiş bir acıdan çıkmaktadır.²⁶ Korkular bazen dünya konusunda gelişen algıdan oluşur.²⁷

Bilgisizlik: Bilgisizlik korkunun en zengin kaynağıdır. Korkunun en etkin ilacıdır bilimdir. Korku yeteneği (istidâdı), gelecekte olacak bir kötülüğün düşüncesinden değil, duygusundan doğmaktadır; eş deyişle, düşünsel (fikri) değil, duygusal (hissi)'dir. Bir çok kimselerde görülen korkusuzluk imgelem (muhayyile) yokluğu yüzündendir. Korku heyecanı aşamalıdır, en hafif biçimi kuruntu (vesvese) olup en yeğin (şiddetli) biçimi ürkü (dehşet)tir.²⁸

Düşkünlük ve Becerisizlik Hislerinin Neticesi: Korku; zaaf, düşkünlük ve becerisizlik hislerinin neticesinde olabilir. Uzun zaman çocuğa

¹⁸ GUILLAUME, a.g.e., s.84-85.

¹⁹ COLE-MORGAN, a.g.e., s.95.

²⁰ COLE-MORGAN, a.e., s.93.

²¹ MORGAN, Psikolojiye Giriş, a.g.e, s.227.

²² COLE-MORGAN, a.g.e., s.95.

²³ MORGAN, Psikolojiye Giriş, a.g.e, s.228.

²⁴ COLE-MORGAN, Çocukluk ve Gençlik Psikolojisi, a.g.e., s.96.

²⁵ MORGAN, C.T.; a.g.e, s.228.

²⁶ GUILLAUME, a.g.e., s.86.

²⁷ MORGAN, a.g.e, s.228.

²⁸ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.g.e., "Korku" mad.

başarısızlığının gösterilmesi veya ileri sürülmesi onu daha çok çalışmaya teşvik eder diye düşünülmüştü. Bu fikre uygun olarak kusurlar üzerinde durmak, başarısızlık göstereni küçültmek ve ertesi defa başarılı olabilmesi için kendisine birkaç pratik teklifte bulunmak pek çok tutulan pedagojik yollardan biri idi. Halbuki böyle bir davranışın korku uyandırması ve yapılan işin gittikçe kötüleşmesine sebep olması pek mümkündür.²⁹

D-Korkunun Gizlenmesi

Korkunun keşfedilebilen en kolay belirtileri koşma, yakalama, sarılma veya yardım isteme, titreme veya korku konusu olan şeyi bertaraf etme, yahut da ondan kaçınma, yahut da kaçmadır. Hemen herkesin hayatında korku anları vardır ki, bu anlarda korku belirtileri açıkça görülmektedir.³⁰

Öte yandan bazen korkular başka bir hareketin arkasına saklanır. İlk anda onu tespit etme olanağı yoktur. Bu gizleme iki yolla mümkündür.

1.**Korku** o şekilde başka bir hareketin arkasına saklanıp gizlenir ki, korkunun aksi bir durum, yani hiç bir şey yokmuş gibi bir hal görülür. Korkan bir kimse öfkesini açığa vurabilir. Onun bu öfkesi bir protesto aracı olarak kullanılmıştır. Bu da bir hücumdur ki, korkunun etkisini azaltıp kendisini korumak için mücadele safhasına girmek demektir. Buna dair basit bir örnek olarak şunu söyleyebiliriz: Dışarıya gitmekten korkan bir kimse, dışarıya gitmesi gerektiği kendisine söylendiği vakit aksilik etmeye başlar.³¹

2.**Korku:** Gene çok fazla yumuşak başlı olma haliyle de saklanabilmektedir. Uysallık da aynı şekilde korkunun maskesi olabilir. Çok fazla iyi gözükten ergenlik çağı genci korkular içinde yaşayan bir kişi olabilir. Çok fazla iyi gözükten ergenlik çağı genci korkular içinde yaşayan bir kişi olabilir. Onun çok iyi görünme hali, kendisinin cezalandırılma ilgisiz karşılanma veya reddedilme korkusundan kişiliğini koruması için kullanılmış birer aracı olabilirler.³²

E-Korkunun Kontrolü, Tedavisi ve Önemi

Ürkmüş olan veya korku duyan bir yetişkin tepkilerini umumiyetle bir çocuktan veya ergenden daha iyi kontrol edebilir; fakat uzun süren bir gerginlik onun direncini kırıp onu çocuk seviyesine ingirebilir ve tıpkı bir çocuk gibi ağladığı, kaskatı kesildiği veya kaçtığı görülebilir. Nitekim ilk çocuğunu doğururken genç karısının yirmi dört saat ağrı ve sancı ile mücadelesi nice

²⁹ COLE-MORGAN, a.g.e., s.95.

³⁰ JERSİLD, Gençlik Psikolojisi, a.g.e., s.192.

³¹ JERSİLD, a.e., s.192.

³² JERSİLD, a.e., s.193.

erkeği merak ve üzüntüden olduğu yere yığıvermiştir... Yalnız insan büyüdükçe, korku tepkilerini daha çok kontrolü altına alır ve elinden geldiği zaman onlardan kaçınır ve korunur.³³

Bu heyecan hali çocuğun fitratında mevcuttur. Ancak eğitimle gelişir ve çeşitlenir... Korkunun hastalıklaşmış şekli olan kaygı ve fobinin temelinde de yanlış eğitimin yattığı bilinmektedir. Korkaklığın insanı pısrık, çekingen, iki yüzlü, içten pazarlıklı ve dalkavuk yaptığına, gerçek kimliğini belli edemeyeceğine, fikirlerini rahat ve serbest söyleyemeyeceğine, dolayısıyla ahlakı manada şahsiyet ve karakter sahibi olamayacağına dikkat çekilmiştir.³⁴

Korkunun doğal ve hastalıklı biçimlerini ayırmak için elimizde sağlam bir ölçüt vardır. yararlı olacak yerde zararlı, korunma aracı olacak yerde yıkıntı aracı olan bütün korkular hastalıklıdır.³⁵ Hastalıklı korkuların sağaltımı (tedavisi) de olanaksızdır. Fröydcü anlayışa bağlı olanlar ruhsal çözümlemeyi (psikanalizi), başka hekimler kimi yatıştırıcı (Os. Musekkin; Fr.Sedatif)'lar gibi etkisi kısa sürede geçici ilaç (Fr.Palliatif)'lar önermektedirler. Gerçekte bu hastalara "hastalıklarıyla birlikte yaşamalarını öğretmek"ten başka yapacak bir şey yoktur.³⁶

Hayatın için kendisini atmış olan hiç kimse korkudan uzakta kalmış olarak yaşama imkânlarına sahip değildir. Korkuyu bertaraf etmenin yolu korkuya teslim olmaktır. Bu bir kimsenin hali hazır ve istikbalin getireceği şeylere karşı koyamadığı için korkmasıdır ki, burada ancak teslim bayrağını çekmekten başka bir çare yoktur.³⁷ Daha değişik bir ifade ile denir ki; korkuyu yenmek için en iyi çare, onu doğrudan ele almak ve dolambaçlı yollara başvurmamaktır. Örneğin, çocuk okulda bir dersten sınıfta kalmaktan veya kırık not almaktan korkuyorsa o dersteki başarısızlığını azaltma ihtimali olan metotlarla çalışmalı öğrenmesini sağlamalıdır.³⁸

Eğer çocuk bir hayvandan veya nesneden korkuyorsa bunun tedavisi iki yolla yapılabilir:

1.Yeniden Şartlanma Metodu: Bu metot korkulan hayvan veya nesnenin zararsızlığını şartlanma yolu ile çocuğa yeniden kazandırmaktır. Şartlanma metodu ağır bir tempoda yapılması gerekir, acele sonuç alınması beklenmemelidir.

2.Kullanmama Metodu: Bu metod çocuğun korktuğu şeyde bir süre uzak tutmakla gerçekleştirilir. Eğer korkulan nesne çocuk için ciddi zararlı yönü varsa bu metot daha geçerlidir. Örneğin, ısırın mahalle köpeğinden uzak tutma gibi.

Korkunun, tehlike ile karşılaşınca insanı ondan uzaklaştırmadaki rolü apaçıktır. O halde eğitimin gayesi bir tepki olarak korkuyu ortadan kaldırmak

³³ COLE-MORGAN, a.g.e., s.94-95.

³⁴ TÜTÜNCÜ, DEÜİFD. c.IV, s.275.

³⁵ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.g.e., "Korku" mad.

³⁶ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.e., "Korku" mad.

³⁷ JERSİLD, a.g.e., s.190.

³⁸ COLE-MORGAN, a.g.e., s.100.

değil, tersine değeri büyük olan bu davranış tipini faydalı maksatlara hizmet edecek fırsat ve haller için sağlamak olmalıdır. Hiç kimse çocukların umacıdan korkmasını istemez. Fakat, tehlikeli, vahşi bir hayvandan kendisini kurtarmak için teşebbüse geçmeyecek kadar korkusuz olması da istenecek bir şey değildir.³⁹

Korku, kendi başına hoş olmayan, itibarsız sayılan bir heyecandır. Fakat, korku uyandıran tehlikeli durumdan kaçmak bir hoşnutluk uyandırabilir. Umumiyetle insanların ağlamaktan kaçındıkları kabul edilmiştir. Fakat bir çok genç kızlar gözyaşı dökmekten hoşlanırlar. Heyecanlardan hoşlanma zevki insandan insana çok değişir; onun için çocuğunu cezalandırmak isteyen bir anne ona bir zevk ve hoşlanma temin etmediğinden emin olmak zaruretindedir.⁴⁰

Şu da bilinmekte yarar görüyorum ki korkuları ortadan kaldırmak için alınan tedbirler ve ortaya konan imkânlar bazen korku sebebi olabilirler.⁴¹ Bundan dolayı gerek korkuların kontrolünde, gerekse tedavisinde izlenecek yolların seçimine; metotların uygulanışına çok dikkat edilmesi gerekir. korkunun özellikle insanlar arası mesafeyi açtığını hepimiz bilmekteyiz. Bazen mesafenin korunması, bazen de mesafenin kısaltılmasının yararı kaçınılmazdır. Burada önemli olan korkuların bilinçli hale getirilip getirilmemesidir. **Neticesi faydalı korkular normal, neticesi faydasız korkular da anormal olduğunun bilinmesidir.**

F-Korkunun Olumlu Yönleri Var mıdır?

Korkunun bu kadar menfi tesirleri yanında ruh sağlığı bakımından her zaman zararlı olduğu da söylenemez. Zira korkuların çeşitli derece ve tezahürleriyle şahsı zarar ve fenalıklara karşı koruduğu bilinen bir gerçektir. Örneğin, korku ekseriya tedbirli ve ihtiyatlı olmayı teşvik ederken, bir taraftan da her günkü hayata zevk ve heyecan katmaya yardım etmesi de mümkündür. Ayrıca başkalarının rica ve nasihatlerinin fayda vermediği zamanlarda, yerinde ve zamanındaki bir korku şahsın davranışlarını düzeltmeye de fayda verebilir. Böylece korku, bir kontrol ve yetiştirme aracı olarak kullanılmış olur.⁴²

Korku, kişilik için tehlikeli olan tepkilere karşı benliği savunur. İçten gelen, genellikle cinsel yada saldırgan nitelik taşıyan baskılara karşı benliği ve kişiliği korur.⁴³ **Bir çok kimselerde görülen korkusuzluk inceleme (muayyine) yokluğu yüzündendir.**⁴⁴ Bundan ötürü kişide oluşan korkusuzluk hayatta olumlu neticeler vereceğini savunmak mantıklı olmasa gerek.

³⁹ COLE-MORGAN, a.g.e., s.99.

⁴⁰ COLE-MORGAN, a.e., s.109.

⁴¹ COLE-MORGAN, a.e., s.93.

⁴² TÛTÛNCÛ, DEÛ İFD. c. IV, s.276-277.

⁴³ KÖKNEL, a.g.e., s.263.

⁴⁴ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.g.e., "Korku" mad.

G-Korkuda Zihinsel Fonksiyonlar

İnsanın bedensel ve ruhsal yönünü birbirinden ayırmak zordur. Zira insan beyni ile vücudunun sürekli olarak birbirleriyle ilişkide olduğu açıktır. Örneğin, zehirlenmede olduğu gibi fiziksel bir neden zihinsel belirtiler oluşturuyorsa, zihinsel nedenlerinde fiziksel belirtiler oluşturabileceğini anlamak zor değildir.⁴⁵

Herkes heyecansallığın uzun süren tedirginliklerde, aşırı yorgunluklarda, bitkinlikte çok defa büyük olduğunu bilir. Zihnen yorgun olduğumuz zaman heyecan dalgaları kendilerini naza çekmeden ortaya çıkar. Eğer heyecansal tepkiler çok kuvvetli ise, bir frenleme eksikliği var gibidir. Bu frenleme hatası nereden geliyor? Beyin kabuğu bozguna uğramışsa heyecan daha da çabuk mu ortaya çıkıyor?... Durum tamamen böyle. Bu çok önemli: İnsanlarda denge ve rahatlığın tüm kuralı burada yatıyor.⁴⁶

Korku insanın bütün yaşamını kapladığı, özgür davranışlarını sınırladığı, iradeyi ortadan kaldırdığında, insanı tutsak duruma düşürür.⁴⁷ Beyin kabuğu önemli bir fren görevi yüklenmiştir. Ancak kendisinin de heyecanın etkisiyle bozulmamış olması gerekir.⁴⁸

Magnan; korkularda, takınaklı düşünce ve davranışlarda “zihinsel güçte bozukluk sonucu” irade azalması olduğunu ileri sürmüştür.⁴⁹

Korkular, takınaklı ve zorlu düşünceler bir sınır içinde iradenin denetimi altında kalabilir. Başka bir deyişle, kişiliğin güçleri bunları örtebilir. Böylece insan duyduğu aşırı kaygı ve endişeye karşın günlük uyumunu sürdürmeye başarabilir... Bu denetim ortadan kalkarsa korku, zorlu ve takınaklı düşüncelerin içeriğine göre türlü davranış bozuklukları ve sapmaları ortaya çıkar. İnsanın bütün kişilik güçleri ve iradesi tutsak olduğu düşüncenin egemenliği altına girer.⁵⁰ Heyecanlı insanın görünüşü çoğu zaman bir budalanıncini andırır, böyle bir kimse insana bir **zihni iktidarsızlık** intibasını verir.⁵¹

Aşırı itaat, kişide iradeli hareket ve düşünme gücünü yok ettiği⁵² gibi aşırı korku da kişide iradeli hareket ve düşünme gücünü felce uğratar. Bu kişi yada kişiler korkutucu, tehdit edici telkinlere açıktır. Psikolojik savaşın can alıcı noktası budur. Çünkü, sindirilmiş kişi yada toplumlar açık kapı bulduklarında korunma güdülerini ya kaçmaya zorlar yada boyun eğdirir.

Korkunun baskısıyla oluşturulan bütün ilişkiler geçici ve sağlıksızdır. Bu ister bireysel, ister toplumsal düzeyde olsun netice değişmez. Bazen korku

⁴⁵ DACO, Çağdaş Psikolojinin ..., a.g.e., s.283.

⁴⁶ DACO, a.e., s.288.

⁴⁷ KÖKNEL, Kişilik, a.g.e., s.263.

⁴⁸ DACO, a.g.e., s.286.

⁴⁹ KÖKNEL, a.g.e., s.264.

⁵⁰ KÖKNEL, a.e., s.2632

⁵¹ GUILLAUME, a.g.e., s.78.

⁵² ADLER, a.g.e., s.172.

içinde olan birey veya guruplar, korkulan kişi ve kişilerce değil de üçüncü kişi veya kişilerce istismar edilebilirler. Bu bir noktada sağlıklı ilişkiyi doğurur.

Korkunun bazı, belirgin özellikleri

-Korku, kaynağı bilinen, şiddetli ve kısa süren bir heyecan türüdür.⁵³

-Korkuları meydana getiren fizik ve sosyal dünyamızdır.⁵⁴

-Korku, fizyolojinin düzenini bozar, kontrolden çıkarır.⁵⁵

-Korku, bilinci ve iradeyi dumura uğratabilir.⁵⁶

-Korku, değişik yollarla gizlenebilir.⁵⁷

-Korku, heyecanı doğuştandır.⁵⁸

-Korku veren durumlar yaş ilerledikçe değişir.⁵⁹

-Yaş ilerledikçe korku uyandıran şeylerin sayısınınca kesin bir azalma olur.⁶⁰

-Çocuğun korkuları nispeten basit ve şahsidir. Ergenlerin korkuları başlıca sosyal kaynaklardan gelir.⁶¹

-Korkuyu kontrol etmede yaş önemli rol oynar.⁶²

-Korku bazen kişilik için tehlikeli olan tepkilere karşı kişiliği korunur.⁶³

⁵³ CÜCELOĞLU, İnsan ve Davranışı, a.g.e., s. 277.

⁵⁴ COLE-MORGAN, Çocukluk ve Gençlik Psikolojisi, a.g.e., s.93.

⁵⁵ HANÇERLİOĞLU, Ruhbilim, a.g.e., "Korku" mad.

⁵⁶ GUILLAUME, Psikoloji, a.g.e., s.78.

⁵⁷ JERSİLD, Gençlik Psikolojisi, a.g.e., s.192

⁵⁸ TÛTÛNCÛ, DEÛ İFD. c. IV, s.275.

⁵⁹ MORGAN, Psikolojiye Giriş, a.g.e, s.227.

⁶⁰ COLE-MORGAN, a.g.e., s.93.

⁶¹ COLE-MORGAN, a.e., s.93-94.

⁶² COLE-MORGAN, a.e., s.94.

⁶³ KÖKNEL, Kişilik, a.g.e., s.266.